

SLOVENSKI TIŠK

V Ljubljani, dne 31. julija 1929. — Številka 3.

JAVNA SKRB ZA DOBRO KNJIGO

B. BORKO

V zadnjem času se mnogo govori in piše o krizi na slovenskem knjižnem trgu. Ta kriza je prav za prav že stara, toda to obrabljeno ime je dobila stoprav v najnovejšem času, ko se tudi pri drugih narodih razpravlja o krizi knjige. Koč smo godrnjali tako-le: Naša knjiga ima silno nizko naklado, nedostaja ji stalnih odjemalcev, knjižnice so v slovenskih hišah redek pojav in preveč se kupujejo nemške knjige. Vse to je ostalo; pridružili pa so se nekateri novi momenti. Pauperizacija intelektualnih delavcev, ravnodušnost največjega dela dijaštva nasproti lastni knjigi (nekaj je kriva sorazmerno visoka cena knjig, nekaj tudi nezadostna vzgoja za čitanje knjig v naših srednjih šolah), sport, kino, splošno omalovaževanje duhovnega življenja. Ti vzroki se navajajo ob vsaki priliki. Zanimiva bi bila podrobnejša analiza, toda nam gre za sedaj le za nekatere splošne ugotovitve in misli. Kako malo čišla slovenska publika domačo knjigo, pričuje to, da še danes dobiš na knjižnem trgu dobre knjige, ki so izšle pred 15. leti v običajni (t. j. sorazmerno nizki) nakladi. Izjemo t orijo dva ali trije najpopoularnejši pisatelji. Koliko naših knjig je izšlo v drugi izdaji? Tretja in četrta izdaja so pri naših sodobnih pisateljih bele vrane. Izgovor z majhnim narodom ne velja, ker bi ga lahko takoj pobili s primeri drugih narodov.

Tudi drugod se pretresa to vprašanje, prav za prav kompleks vprašanj, ki tvorijo važen kulturni problem. Berlinski tednik «Die literarische Welt» je priredil minule tedne

anketo pri najuglednejših nemških založnikih. Pokazalo se je, da vzlic pogostemu besedovanju o težavah nemških založništev ni mogoče govoriti o akutni krizi nemške knjige. Ta rezultat je presenetljiv. Nemška knjiga je sorazmerno draga, dasi izhaja v nakladi, ki je za naše pojme visoka. Nemški intelektualci takisto tožijo o pauperizaciji. Sport in kino sta zavzela največje dimenzije. Boj za obstanek ni nič lažji kakor pri nas. Kljub temu se nemška knjiga tako konzumira, da ni besede o nazadovanju. To je primer velikega naroda in svetovne literature. Če krenemo odtod k majhnemu narodu — k našim sosedom Hrvatom, slišimo še obupnejše klice nego pri nas. O tem so nedavno obsežno razpravljali nekateri zagrebški listi. Revija «Savremenik» je objavila članek pisatelja Andrija Milčinovića, ki priporoča, da se osnujejo posebne organizacije («Pioniri hrvatske knjige»), ki naj bi postavile propagando knjige na moderno podlago. Treba se je «amerikanizirati»: treba je mnogo vpiti, agitirati, organizirati, združevati «dulce cum utile». Z druge strani so se priporočali knjižni dnevi, kakor jih imajo v Italiji, Španiji in drugod (Nemčija je poizkusila šele nedavno). Toda take reči je treba temeljito pripraviti in organizirati. V Beogradu so imeli o tem že pripravljalne ankete; pokazalo se je, da nihče ni kos tem organizatoričnim nalogam in zamisel «dneva srbske knjige» je šla ad acta.

Vsi ti in drugi primeri, ki so nam znani, govore v glavnem o tem, kar nas na tem mestu

najbolj zanima: Knjiga, ki je bila izprva splošna kulturna dobrina, ne samo poslovna zadeva založnikov, in ki je po zaslugi (ali po krivdi) industrijske produkcije, naraščajoče v hiperprodukcijo, dà, v knjižno povodenj, postala zasebna zadeva založnikov in tiskar narjev, se zopet vrača na svoj kulturni, občenarodni piedestal. Vsi kulturni krogi se danes zavedajo, da ne morejo biti ravnodušni nasproti usodi dobre knjige. To spoznanje začinja prodirati tudi pri nas in morda ni daleč dan, ko bomo imeli občenarodni knjižni svet, ki bo skrbel za širjenje dobrih knjig. Naj se še tako širijo sport, kino in radio — nič ne more nadomestiti dobre knjige. Za sedaj gibanje za knjigo še nima določnih oblik in organizatoričnega elana, toda vzbujena je volja, da se domača knjiga smotrno kot kulturni posredovalec, ne le kot trgovski artikel, širi med ljudstvom.

To voljo opažamo v vznikanju novih knjižnih družb, ki jih vodi pri izdajanju knjig izrazita kulturna zavest in ki uvajajo k nam sistem «knjižnih družin», kolektivnega izdajanja knjig in velike produkcije namesto male produkcije zasebnih založnikov. Prva koncesija, ki naj bi jo dali naši založniki (in koliko jih še imamo?!) temu novemu duhu, bodi fiksiranje knjižnega programa za določeno dobo; za te knjige, ki naj izidejo točno ob določenem času, veljaj v naprej določena cena ali celo celoten abonement, ki se plačuj v obrokih. Tako izdajanje knjig mora izolirati dobro knjigo pred slabo in zanesti v knjižno produkcijo večjo selekcijo. S skrbno propagando bi se utegnil kmalu organizirati kader stalnih odjemalcev dobre knjige. Poleg vnaprejšnjega založniškega programa za serijo knjig pa bi bila potrebna v interesu selekcije ustanovitev neke literarne instance, ki bi skrbela predvsem za literarno in jezikovno kvaliteto knjig. Vzporedno z organizacijo in selekcijo založniškega dela naj bi šla organizacija aktivnih literatov, ki bi lahko preprečila, da bi se zalagale knjige, ki so literarno in zlasti jezikovno (zakaj tu je mogoča sorazmerno najobjektivnejša sodba) slabe in škodljive.

Tretji činitelj, ki mora blagodejno vplivati na večje širjenje knjig, je njih oprema. Knjiga na slabem papirju, površno tiskana, neokusno opremljena ne more vzbuditi spoštovanja in ljubezni. V tem oziru je opaziti pri nas v zadnjih letih razveseljiv napredek. Če vzlic temu ne narašča število knjižnih konzumentov, tedaj je vzrok v tem, da smo še veliko premalo storili za to, da knjigo postavimo na občenarodni piedestal in ji z moderno propagando preskrbimo častilcev. Z druge strani pa ne pozabimo, da je naša izvirna produkcija sama v krizi, prevodi pa izhajajo brez vsakršnega programa, često v zelo slabem jeziku.

Poglavitno, kar smo hoteli na tem mestu poudariti, je torej to, da nastopa doba javne skrbi za dobro knjigo. Vsi, ki imajo kulturno zavest, (ki naj bi bila tako močna, kot je bila v rodoljubnih časih narodna zavest), priznavajo, da je treba premagati ravnodušnost nasproti dobri knjigi in smotrno poviševati število njenih konzumentov. Prav zaradi te javne skrbi, ki mora dobiti v doglednem času še izrazitejšo, organizacijsko obliko, je potrebna selekcija v založništvu, ki naj se kaže v določevanju knjižnega programa, v izdajanju serij knjig («književnih kola», kakor pravijo Srbohrvati), ki naj nas po vzgledu knjižnih družb privedejo od male produkcije k relativni veliki produkciji. Naposled je važna skrb za lepo opremo knjige in kolikor moči nizko ceno. Literarna društva pa naj bi razmišljala o tem, s kakšnimi moralnimi sredstvi bi se dalo v neznatnem okviru naše literature zabraniti izdajanje jezikovno slabih knjig.

H koncu še to: Javna skrb za dobro knjigo se ne bo nikdar razširila v vse ljudske sloje, če se ne bo mladina bolj kot doslej vzgajala v ljubezni do dobre knjige. Imamo častno število slovenskih šol, toda kdo ve povedati, koliko absolventov se v njih navzame ljubezni do knjige? Predava se tudi naša literatura, a neznaten procent se — po besedah prof. dr. Barca — vzgoji vsaj tako daleč, da bi se iz notranje potrebe ustavljali pred okni naših knjigarn. Pedagogom: Hic Rhodus, hic salta!

TISK IN OBČINSTVO

OTMAR MICHALEK

Spričo vseh iznajdb, ki so si v zadnjih desetletjih osvojile svet, iznajdb, katerih bistvo je prenašanje besede in glasu od kraja do kraja, bodisi posameznikom, bodisi še v večji meri množicam, se nam nehote vsiljuje vprašanje, koliko je pri tem prizadeta tiskarska stroka in ali te iznajdbe bistveno vplivajo na produkcijo v njej. Pri tem ne pride toliko v poštev telegraf in telefon kot pa radio, ki čim dalje bolj pronica v vse sloje in ki obeta — čim se še bolj izpopolni — še mnogo razmaha. Res je, da se delovni človek, ko konča svoje vsakdanje opravilo, ne utegne posvečati še čitanju kar za par ur. Če vzame v roke svoj dnevnik ter površno pregleda ono, kar ga najbolj zanima, je večinoma zadostil zahtevi, ki mu jo nalaga kulturna sodobnost. Radio v hiši ga pa docela odvrne od užitkov lepe literature, saj tu se ni treba mučiti s čitanjem včasih predrobnega tiska, tu uživa docela kot objekt, ki mu ni treba drugega, kakor nastaviti uho in poslušati. Nedvomno je tudi, da učinkuje živa beseda vse bolj kot mrtva črka. Seveda nam tega, kar nam nudi dobra knjiga, nikdar ne bo nudil detektor. V prvem primeru ni užitek trenuten, ki tako hitro izgine, kot smo ga prejeli, zapusti pa v čuvstvenem bralcu globoke dojme, ki se ohranijo leta in leta. In vendar moramo nedvomno ugotoviti, da je zaradi teh in podobnih iznajdb povpraševanje po knjigi zelo padlo in da knjižni trg več producira kot je trenutna potreba. Je li morda zaradi tega utemeljena bojazen, da se bo to omalovaževanje knjige še stopnjevalo, bo li radio na svoji zmagoslavni poti pogazil umotvor tolikih stoletij — našo lepo knjigo?

Vsaka stvar, ki še ni mrtva, se dá preživiti, treba ji je samo pravega leka. Opažamo, da delajo na tujih knjižnih tržiščih v novejšem času z docela drugimi metodami, kakor so delali pred nekaj desetletji. Občinstvo se sistematično opozarja na vse novejša izdaja. Založništva ne štedijo z reklamo in priporočanjem, da si tako — vsaj v premožnejših slojih — zasigurajo izvesten krog odjemalcev.

Največja založnika v Nemčiji — Scherl in Ullstein — delata v tem oziru tako sistematično in zanesljivo ter s takim uspehom, da sta v marsikakem oziru celo nevarna konkurenta naši knjigi. Resnica je, da trpe zaradi tega naši založniki, ki svojih izdaj ne morejo spraviti med občinstvo; posredno pa to občuti v veliki meri tiskarska stroka. In s tem preidemo k vprašanju, ki sem ga postavil za naslov temu članku: Kako se zadržuje občinstvo k tisku?

Bili so časi, ko je bila vsaka tiskana beseda ljudem sveta. Kar je bilo natisnjeno, to je veljalo, o tem ni bilo nikakega dvoma več. To je veljalo posebno za preprosto ljudstvo. Omikanejši sloji so si seveda tudi takrat ustvarjali svojo sodbo o tiskani besedi. Da pa se je tisk, ta božanska iznajdba, o kateri pravi Faulmann v svoji *«Zgodovini tiskarstva»*, »da na njej ni madeža krvi«, že od svojega početka izrabljali tudi v nepoštenih svrhe, nam pričajo mnogoteri pamfleti in paskini*, ki so se tiskali posebno v 17. in 18. stoletju. Ti paskini so bili vsebinsko slični načinu časopisov, ki izhajajo s stranskim naslovom: list za humor in satiro. Obravnavali pa so v eni izdaji samo eno stvar. Znamenite dogodivščine so bile napol humoriistično in napol satirično opisane ter nazorno podane z raznimi karikaturami. Tudi razne veljake, bodisi v dobrem ali slabem zmislu, so vzeli pisci takih paskinov na piko. Kljub temu, da taki listi niso bili baš poceni, so bili zelo razširjeni in tiskar je napravil z njimi prav dobro kupčijo. Ljudje so hlastno segali po tiskani besedi in vsak list je imel v izvestnih krogih ljudstva svoje odjemalce. Srditi idejni boji v takratni dobi so dali tiskarjem obilo zaslužka, čeprav je bilo le malo ljudi večjih čitanja. Tisk je bil ona zmagovita sila, ki je že takrat, ko je še večinoma odločalo orožje v medsebojnih sporih, mnogo pripomogel k zmagi te ali one ideje. Ko je Luther leta 1517. nalepil na vrata cerkve v Wittenbergu

* Beseda izvira iz imena nekega Pasquina, ki je v Rimu uganjal svoje burke in šale, podobno našemu Pavlihi.

vrsto svojih znamenitih tez, je dal povod strastnemu idejnemu boju, ki se je nadaljeval z orožjem in s silo. In ali nimamo v naši domovini dovolj dokazov za velikansko pomembnost in skoro neomejeni vpliv tiska na množice? Trubar in Dalmatin, Hren in vsi idejni boji v tiskani besedi nam pričajo, koliko je prispevala k našemu življenju tudi Gutenbergova iznajdba. Naš narod se je okoristil s to iznajdbo ter se bojeval z uma svetlim mečem na kulturnem in političnem polju.

Nove iznajdbe v naši stroki, ki nam omogočajo racionalno izrabljanje delovne moči in pospešujejo hitrost razmnožitve do skrajne možnosti, so rodile na veliki produkciji slo- neče časopisje, ki danes obvlada javno mne- nje. Nihče ni slutil prej, do kakšne sile se bo povzpelo časopisje, ta sedma velesila prejšnje Evrope, ki se uveljavlja vedno bolj, in brez katere ne more izhajati nobena država. V sve- tovniki konkurenci narodov stoji na prvem mestu in kdor se je zna posluževati s pridom, ta zmaga.

Proti knjigam se zadržuje občinstvo nekako rezervirano. O njih vsebini se razpravlja bolj z akademičnega stališča. Knjige niso toliko za boj v javnosti, temveč so diskretne raz- širjevalke idej in naziranje ljudi, ki se bavijo s peresom. Vendar pa imajo velik vpliv na psihologijo množice, saj pravi že Jean Paul o knjigi, da »četudi knjiga ne napravi človeka do- brega ali slabega, pripomore pa vendarle, da

postane boljši ali slabši». Imamo knjige, ki so vplivale na idejno smer celih stoletij. Voltaire- jeva Enciklopedija je podminirala francosko kraljestvo, svobodomiselnost ideje, ki jih je razširjevalo to delo, so pronicale v množice, in končno je vse to izbruhnilo na dan — ideja je zmagala. Nešteto je takih dokazov. V tisku se zrcalijo stoletja. S pomočjo knjige se lahko vživamo v prejšnja stoletja in ko gledamo stare preperele liste, se nam porajajo v duhu davno minuli časi, ves boj in trpljenje naših prednikov. Za knjige velja upravičeno izrek, ki ga imajo knjigotržci v svojem stanovskem grbu: Habent sua fata libelli.

Doba patriarhalne samozadovoljnosti je imela večje spoštovanje do knjige, čuvala jo je in ljubila. Mi pa živimo v dobi, ki jo ozna- čuje naglica. V naši dobi, ko se kaleidoskopično hitro menjavajo prizori, ko je vse le trenutno, je tudi knjiga mnogo izgubila na svojem ugle- du. Pretežna večina občinstva hlata le po razburljivem štivu, kakor da bi življenje samo ne bilo že dovolj razburljivo. In kakor vedno, se mora tudi v tem primeru založnik ali tiskar prilagoditi zahtevam časa in ustreči množici, če hoče živeti. Zato imamo v velikih mestih pravcate tiskarske tovarne, ki bruhaajo s po- močjo gigantskih strojev milijone tiskanih pol papirja med svet, da zadoste potrebam današnjega človeka, ki vidi napredek le v hitrosti in množini. Kar se ustvarja en dan, je naslednjega dne že pozabljeno; treba je

								ò	ù									Ä	Ö	Ü
A	B	C	D	E	F	G	H	I	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	*	†	§		J	U	W	X	Y	Z	
á	é	í	ó	ú	à	è	ì	j		â	ê	î	ô	û	ä	ë	ï	ö	ü	
Ć	Ž	Š	Č	s		t	u	r	z	y	x	'	?	!	)					
ć	ž	š	č	s																
ç	Ç	k		h		m	i	n	o	p	.									
«	»	—		l																
	„			c		a			e	d	ff	fi	fl							
&				b																

RAZDELITEV OMARE ZA LATINICO

K članku o tipografiji
v prejšnji številki.

ustvarjati vedno znova, da se zadosti potrebi moderne dobe.

Tisk je in ostane najboljše orožje v idejnem boju in razmahu množic. Vendar tiskarji ne odločamo o vsebini tiska. Delati moramo, kar

nam je naročeno. Naša naloga pa je slej ko prej, da vse, kar pride na svetlo, podamo v lepi obliki. V tem leži vzgojevalno sredstvo, ki je v glavnem v naših rokah. Na to ne smemo pozabljati.

NAVODILA IN ZNAKI ZA KORIGIRANJE

Vsako delo, naj si bo to knjiga, časopis, revija, tabela ali kakršnokoli naročilo, dano v tiskarno, da se natisne, mora biti, preden se preda tiskalnemu stroju v razmnoževanje, prečitano in pregledano tako glede skladnosti z rokopisom, kakor glede tehnične izvršitve.

Sestavek, ki ga napravi stavec po rokopisu, predlogi ali morebitnih ustnih navodilih, se od tiske na ročnem odtiskalnem stroju in odtisk z rokopisom vred izroči korektorju v pregled. Ta oskrbi na njem popravilo vseh napak in pogrškov, ki jih je napravil stavec ali ki izvirajo iz pomanjkljivosti rokopisa samega, kakor: nedoslednosti v pravopisu, ločilih, okrajšavah itd. Pri knjižnih delih mora poleg tega paziti še na pravilnost tekočih številok strani, na signaturo pole, naslovnice, razdelitev prostorov med besedilom in naslovnimi vrstami ter na obilo drugih malenkosti, ki jih nestrokovnjak ne pozna in ne more videti. Vse nepravilnosti, ki jih pri pregledovanju zasledi, zaznamuje na desnem ali levem belem robu odtiska z znaki, ki so v tiskarstvu splošno vpeljani. Nato odda pregledane in popravljene odtiske stavcu, da popravi zaznamenovane pogrške v sestavku, ki ga po izvršitvi poprav ponovno odtisne. Korektor primerja sedaj drugi odtisk s prvo korekturo, da se prepriča, so li bile vse pogrške pravilno popravljene in ali se morda ni vtihotapila celok nova, kar se kaj rado zgodi pri stavku, stavljenem na stroju. Ta drugi odtisk pa se običajno pošlje tudi avtorju ali naročniku v pregled.

Prav često pa avtor ali naročnik ne pozna običajnih znakov in pravil za korigiranje. Jako otežkočeno je delo stavcu kakor korektorju, ako vrne avtor korekturo, ki je tehnično nepravilno korigirana in so popravki, mnogokrat med vrstami, slabo čitljivo ali neumljivo označeni in če ima za vse pogrške eno in isto zna-

menje. Še posebno mučna in zamudna je taka korektura pri delih z znanstveno vsebino ali v tujih jezikih. Za popravilo take korekture se porabi neprimerno več časa, radi česar se delo znatno podraži.

Da olajšamo vsem, ki imajo ali bodo kedaj imeli opraviti s čitanjem korektur, njih opravilo, podajamo v naslednjem navodila in znake za korigiranje:

Korigira naj se vedno s tinto, ki ne kopira. Pri delih, stavljenih z večjimi črkami (plakati in podobno) se lahko uporabljajo tudi barvasti svinčniki. Označbe s svinčnikom, posebno s kopirnim, niso priporočljive, ker se zlasti na mokrem papirju rade zabrišejo in so radi tega težko čitljive. Vse poprave naj se zaznamujejo na praznem robu odtiska, in sicer vzporedno z vrsto, h kateri spadajo. To tudi takrat, ako je v vrsti več napak. V takem primeru je treba postaviti znake na robu v istem vrstnem redu — od leve proti desni —, kakor stoje v besedilu. Ako je širina tiskanega besedila, to je dolžina vrst, širša ali dvo- ali večstolpna, se uporablja za korigiranje tudi levi prazen rob odtiska, vendar tako, da se zaznamujejo pogrške leve strani besedila, odnosno levega stolpca na levem robu, pogrške desne strani besedila, oziroma desnega stolpca pa na desnem robu odtiska. Večje izpremembe besedila ali izpuščeni stavki naj se prepišejo na poseben list, ki pa mora biti točno in nedvomljivo označen, kam spada. Enako oznako mora imeti tudi besedilo na odtisku, kjer je uvrstiti izpremembo ali izpuščeni stavek. Ako so izpuščeni daljši odstavki, zadostuje tudi na mestu, kjer bi izpuščeno moralo slediti, znak, ki se na robu ponovi in poleg pripiše pripomba: »glej rokopis od [do]». Seveda je treba izpuščeno besedilo tudi na rokopisu označiti z enakimi znaki kakor v pripombi na robu odtiska.

1 k Vsako pogrešno zaznamenujemo tako, da napačno črko ali besed — besedo
 črtamo, na robu pa napravimo enako črto in poleg nje zapišemo pravo
 črko, odnosno besedo. Če je beseda le deloma napačno pospremljena, H k
 prečrtamo le tisti napačni del besede in ga na robu nadomestimo s
 pravim. Enako zaznamenujemo delitve na koncu ali v začetku vrst 1 M
 je, ki niso pravilno deljene. Če so v besedilu napačne črke, t. j. take, ki
 ne spadajo k tisti vrsti črk, s katero je besedilo stavljeno, so ali fianjšje, 1 m
 večje, debelejšje, težje itd., jih prav tako prečrtamo, na robu pa poleg
 znaka črko ponovimo in enkrat podčrtamo; enako storimo tudi, ako
 je črka sicer prava, toda pokvarjena, le da jo v takem primeru podčrta- 1 m
 mo dvakrat. Če je pa črka ali beseda samo zamazana, tedaj napravimo
 pod tisto črko ali besedo eno ali več pik, na robu pa to označimo s točko, 1 1
 podkrepjeno s polkrogom navzgor. Ako je napravil tiskarski škrat kar
 1 i 50 več napak v ene vrsti, moramo vsako tak napako označiti z drugačni
 znakom, te pa na robu ponoviti v istem vrstnem redu, kakor stoje v besed-
 1 m
 dilu in pripisati popravo. Izpuščene črke zaznamenujemo tako, da
 prečrtano črko, ki stoji pred ali za izpuščeno črko, na robu prečrtano črko 1 1
 ponovimo ter pripišemo izpuščeno. Ako manjka ločilo napravimo znak
 neposredno za besedo, za katero bi ločilo moralo stati; če pa je izpuščena
 1 m
 cela beseda, pa besedama, med kateri jo je uvrstiti. Črke ali besede, ki
 1 m
 so oddveč, prečrtamo in enaki enaki črti na robu pristavimo znak 1 1
 (deletur = črtaj! izpusti!). Prav tako prečrtamo vse, kar naj se iz 1 1
 besedilo naj se iz besedila izloči (stavke, odstavke, slike, tabele). Počez
 1 1
 al + narobe postavljene črke prečrtamo, na robu pa označimo z znakom, 1 1
 (vertatur = obrni!). Ako smo pomotoma prečrtali kako črko ali besedo, 1 1
 zaznamenujemo to svojo pomoto s točkami, ki jih postavimo pod pre-
 črtano besedo popravo na robu pa prečrtamo. Radiranje ni pravilno.
 Pomotoma črtane stavke ali odstavke opremimo z oklepaji, na robu pa 1 1
 napišemo pripombo: »od < do > ostane«. Dve, druga poleg druge stoječi 1 1
 črki ali besedi, ki jih je predstaviti treba, zaznamenujemo z znakom, da je 1 2 3 4 5 6 7
 treba predstaviti; ako pa hočemo v stavku izpremeniti besedni red, ozna-
 čimo tedaj posamezne besede z zaporednimi številkami, ki jih napišemo
 nad vsako besedo in v aritmetičnem redu na robu ponovimo. Tudi vrste, ako 1
 po redu vrst. Slep material (polnilo med besedami, letvice med vrstami 3
 njih vrstni red ni pravilen, označujemo s številkami, in sicer navpično 2
 ali drugi založki), ki stoji v sestavku v višini podobe črk in dá na odtisku 4
 # črno liso, zaznamenujemo na robu z dvojnim križcem. #
 # Slep podobe, ki nastanejo, ako je črka ali obrnjena na »glavo», 1 a
 kar pomeni, da je bil rokopis na tem mestu dvomljiv ali nečitljiv, pre- 1 a
 črtamo kakor napačno črko ali besedo, znak in popravo pa napišemo na 1 a
 rob odtiska. Enako napravimo tudi, če je bil puščen / / prostor. Tudi 1 a
 se primeri, d m njk k k črk iz one pisve, iz ktere je stavljeno 1 a
 besedilo. V takih primerih se manjkajoča črka začasno nadomesti z 1 a
 drugo narobe obrnjeno. Teh ponavljajočih se črnih lis ni treba posebe 1 a
 zaznamenovati, ker se pred tiskom itak zamenjajo s pravimi. Obrnjene 1 a
 so le radi tega, da se pri izmenjavi ne spregledajo. Opomba »izmenjaj» 1 a
 zadostuje. Ako stoje črke, ki bi sicer morale stati skupaj, narazen, 1 a
 napravimo na robu kakor tudi med narazen stoječima črkama znak 1 a
 (skupaj). Enako znamenje, toda le z enim polkrogom, 1 a
 1 a ako je presledek med besedama 1 a prevelik. Za premajhne presledke, bodisi 1 a

med črkami ali besedami, pa uporabljamo znak $\times$ (narazen). Besedo ali stavek, ki naj bi bila razprta, podčrtamo in na robu to označimo z znakom za razpiranje. Nasprotno pa napravimo valovito črto na robu in pod besedo, ki je razprta, pa bi ne smela biti. Besede, stavljene iz napačnih (močnejših, ležečih, manjših ali večjih) črk, ali besede, ki so stavljene iz pravih črk, pa želimo druge, podčrtamo in na robu označimo, naj bodo li: navadne, krepkejše, ležeče, večje, manjše itd. Črke ali besede, ki ne stoje v ravni črti z ostalimi v vrsti, bodisi ker so se premaknili kaki založki ali so izpadli, bodisi da je pokvarjena tiskarica (pri strojnem stavku), zaznamenujemo z dvema vzporednima črtama, in sicer pod in nad tisto črko, oziroma besedo, ter na robu. Navpična črta | na robu pa pomeni, da vrste na koncu ne stoje v ravni črti.

Ako je umik vrste premajhen ali je bil prezrt, napravimo na mestu, kjer bi se vrsta morala začeti, znamenje , pri umiku, ki je prevelik, pa zopet na mestu, do kjer bi vrsta morala seči, znamenje . Prezrt odstavek ali umik zaznamenujemo z dvojnimi kotom , ali tudi z enim samim . Pozabiti pa ne smemo, da moramo vedno in vse znake na robu ponoviti, tako tudi .

spajalni znak, ki označuje, da je treba umaknjeno vrsto priklopiti besedilu poprejšnje vrste. Ako stoje vrste tesno druga pod drugo in želimo, da se razpro, t. j. da se napravi večji presledek med njimi, zaznamenujemo to tako, da začrtamo med take stisnjene vrste puščičasto črto, pri preveč razmaknjenih vrstah pa črto, na katere koncu napravimo znak .

skupaj. — Pri stavku, stavljenem na stroju, se pojavijo često vrste, katerih podoba je nejasna ali tudi vrste, v katerih posamezne črke »vise«. Na koncu takih vrst začrtamo črtico, kar pomeni, da je treba te vrste nanovo postaviti.

Črke, ki ne spadajo k pisavi, s katero je besedilo stavljeno, a so se vtihotapile vanj, imenuje Nemec v tiskarskem žargonu »Zwiebelfische«, radi česar se je tudi pri nas za take črke udomačila beseda »riba«. Narobe, t. j. na »glavo« obrnjenim črkam (nemško: Blockade, v žargonu »Fliegenköpfe«) pravimo »slepe podobe«. Ako

je izpuščenih več besed ali celó stavkov, imenujemo to »pogreb«. »Poroko« ima stavec, če je postavil eno in isto besedo ali stavek dvakrat; radosten pa počasti z »devico« stran ali stolpec, ki ga je postavil brez madeža, t. j. brez najmanjše pogreške.

Sav.

MEDNARODNA RAZSTAVA »PRESSA«

PRIPREDIL M. D.

Lani so pokazali Nemci svojo impozantno razstavo »Pressa« v Kölnu. Razstava je že zaključena, toda mimo nas je šla tako, da je potrebno spregovoriti o njej. Pri nas kaj podobnega še nismo prirejali, upajmo pa, da pride čas tudi za nas. Za takrat se bo treba pripraviti, in poznanje zunanega nam more le koristiti.

V tri kilometre dolgi fronti, sredi divnih nasadov in vrtov je stala stavba pri stavbi, mednarodna razstava »Pressa«. Impozantna razstava, pa tudi presenetljiva slika pomena, ki ga ima tiskana beseda v kakršnikoli obliki.

Kaj je hotela »Pressa«? Prikazati je hotela v prvi vrsti pomen tiska kot duhovne sile, kulturnega faktorja, prikazati je hotela stike tiska z gospodarstvom in tehniko, in končno poudariti njegovo občno veljavnost in pomembnost.

Vrhu tega je prišla pri tem do izraza tudi njena tehnična stran, sodobno stanje tehničnega razvoja tiska, ki naj ne daje pobude zgolj strokovnjaku za njegovo delo, ampak v prvi vrsti pripomore širši javnosti do boljše razumevanja življenja in tehnike tiska.

Organizacija razstave.

Namen mednarodne razstave »Pressa« je bil, podati svetu sliko o kulturnem in gospodarskem pomenu časnika v vseh njegovih pojavih, prikazati tisk v celotnem življenjskem krogu v živi zvezi s kulturo in gospodarstvom, s političnimi in socialnimi činjenicami. Naloga je torej daleč preseгла cilj, prirediti razstavo samo za strokovnjake. Razstava je bila za vsakega. Zato se je morala opustiti misel, prirediti razstavo tiskanega papirja.

SLOVENSKA BIBLIOGRAFIJA

SESTAVIL J. ŠLEBINGER

ZA LETO 1929

134. **Sokolščak**. List za jugoslovanski sokolski naraščaj. Izhaja 20. dne vsakega meseca. Urednik Ivan Bajželj. Izdaja in zalaga Jugoslovanski sokolski savez v Ljubljani. Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani. V. 8°. Leto XI.
- ✓ 135. **Srednješolec, Jugoslovanski**. Glasilo SJSU župe za Slovenijo. Izhaja vsak mesec razen julija in avgusta. Izdaja konzorcij. Tiska «Slovenija». V Ljubljani. 8°. Leto II., 1928/29.
136. **Strojvodja** s polno paro v bodočnost. Stručno združenje strojvodij kraljevine SHS. Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. Centralna uprava v Beogradu. Glavni urednik Franjo Rupnik. Tiska Makso Hrovatin v Ljubljani. 4°. Leto VI.
- ✓ 137. **Svet, ženski**. Izhaja vsak mesec. Izdaja konzorcij «Ženski svet» v Trstu. Urednica Pavla Hočvarjeva. Tiskarna «Edinost» v Trstu. V. 8°. Letnik VII. (Izšla samo 1. številka v Trstu; od 2. številke, oziroma: Nova serija, let. I., št. 1., izhaja vsak mesec v Ljubljani. Izdajateljica in odgovorna urednica Darinka Vdovičeva. Tiskajo J. Blasnikovi nasl. v Ljubljani.)
- ✓ 138. **Svoboda**. Mesečnik delavske kulturne in telovadne zveze «Svoboda» za Jugoslavijo. Izdaja v imenu konzorcija in urejuje Jos. Ošlak v Mariboru. Tiska Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru. 4°. Leto I.
- ✓ 139. **Škola, Gradjanska**. Meščanska šola. Časopis Saveza združenih nastavnika i nastavnica gradjanskih škola u kraljevini SHS. Urednik (slovenskega dela) Drag. Humek v Mariboru. Tiska Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru. 8°. Let. V. Šolsko leto 1928/29.
140. **Tečajnica, Službena**. Ljubljanske borze za blago in vrednote. Izhaja vsak dan, ko posluje borza. Izdaja tajništvo borze. Tiskarna «Merkur» v Ljubljani. 2°. Leto V.
141. **Tovariš, Trgovski**. Glasilo Trgovskega društva «Merkur» za Slovenijo v Ljubljani. Slovenskega trgovskega društva v Celju in Slovenskega trgovskega društva v Mariboru. Izhaja mesečno. Ureja Josip J. Kavčič. Lastnik in izdajatelj Trgovsko društvo «Merkur». Tiskarna «Merkur» v Ljubljani. V. 8°. Leto XXVI.
- ✓ 142. **Tovariš, Učiteljski**. Stanovsko političko glasilo UJU — poverjeništvu Ljubljana. Tednik. Glavni in odgovorni urednik Ivan Dimnik. Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani. 2°. Let. 69. (Šolsko leto 1928/29.)
- ✓ 143. **Učitelj, Slovenski**. Pedagoška revija. Glasilo Slomškove družbe v Ljubljani. Izhaja sredi vsakega meseca. Izdajatelj in odgovorni urednik Fortunat Lužar. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. V. 8°. Leto XXX.
- ✓ 144. **Upokojenec, Državni**. Glasilo državnih upokojencev in upokojenk v Sloveniji. Izhaja mesečno enkrat v Mariboru. Izdaja Društvo državnih upokojencev za Slovenijo. Odgovorni urednik Rado Kopic v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna. 4°. Leto IV.
- ✓ 145. **Večernik, Mariborski**, «Jutra». Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri. Izdaja konzorcij «Jutra» v Ljubljani. Urednik Fran Brozovič v Mariboru. Tiska

Ze kulturno-zgodovinski oddelek je stremil ponazoriti pomembnost časopisja v raznih dobah. Sto- in tisočletja nastanka in razvoja časopisja so postala tu živa. S tem je bila podana osnova za razstavo mednarodnega časnikarstva: za dnevnik in časnik.

V oddelku dnevnega časopisja se je nudil pregled kulturnega, gospodarskega in tehničnega pomena nemških dnevnikov. Tu je bilo mogoče dobiti vpogled v ustroj in organizacijo časopisnega podjetja in poročevalske službe. Založba, uredništvo, oglasni zavod, organizacija obrata, vse to je bilo nazorno prikazano. Državna pošta in železnice so pokazale najnovejše v tehničnem razvoju poročevalske službe. Ponazorjen je bil tu tudi svetovni poročevalski promet, s katerim so v največjih stikih poročevalske pisarne in upravnštva.

Razstava časnika je temeljila na istih smernicah. Obiskovalec tega oddelka je dobil jasne predstave o vsesplošnem pomenu novinarstva v kulturnem, gospo-

darskem in tehničnem oziru, našel ni samo, kakor v oddelku «Moderni dnevniki», prostrano čitalnico z vsemi važnejšimi časopisi, temveč je spoznal tudi tesno zvezo časnika z vsemi panogami življenja, katerim služi.

«Grafika in knjigoveštvo» se je imenoval drugi oddelek. Seveda je medla slika velike, leta 1914. nenadoma prekinjene lipske razstave «Bugra», a v kljub temu častna reprezentanca teh obrtnih panog. Razstavi društva nemških tiskarnarjev je sledila razstava knjigoveških, stavniških, tiskalnih strojev ter strojev za papir in predelavo papirja.

Fotografija, kinematografija sta bili prikazani kot neobhodni sredstva modernega tiskarstva.

Posebna skupina: «Uspešno inseriranje» nam je pripovedovala na osnovi znanstvenih in tehničnih raziskavanj ter izkušenj o mnogostranskih odnošajih med inseriranjem in tiskom.

Mariborska tiskarna, d. d. v Mariboru. 2°. Leto III. (X.)

146. **Vera** in življenje. Glasilo verskega in cerkvenega življenja. Izhaja vsako zadnjo nedeljo v mesecu. Izdajatelj in urednik dr. P. Gvido Rant O. F. M. Tiska Zadrúžna tiskarna v Ljubljani. 4°. Leto II., 1929. (Prva šte. izšla oktobra 1928.)

147. **Vestnik** prosvetnih zvez v Ljubljani in Mariboru. Mesečnik. Odgovorni urednik in izdajatelj Vinko Zor. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. V. 8°. Leto X.

148. **Vestnik, Babiški**. Glasilo Društva diplomiranih babic za Slovenijo. Mesečnik. Urejuje Katinka Kvartič. Tiska «Slovenija» v Ljubljani. V. 8°. Let. I.

149. **Vestnik, Bogoslovni**. Četrtnetnik. Izdaja Bogoslovna akademija v Ljubljani. Urednik prof. dr. Fr. Lukman. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. V. 8°. Leto IX.

150. **Vestnik, Duhovni**. Glasilo skupščine duhovnikov III. reda sv. Frančiška in apostolske unije. (Izhaja štirikrat v letu.) Izdaja skupščina duhovnikov III. reda sv. Frančiška v lavantinski škofiji v Mariboru. Urednik dr. Jožef Mirt. Tiskarna sv. Cirila v Mariboru. 8°. Leto VI.

151. **Vestnik, Obrtni**. Strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva. Oficijelno glasilo «Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani» in «Splošne zveze obrtnih zadrug v Mariboru» ter slovenskih obrtnih društev v Sloveniji. Izhaja 1. in 15. v mesecu. Izdaja za konzorcij «Obrtnega vestnika» Milko Krapež. Urednik Ignacij Kaiser. Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani. 2°. Letnik XII.

152. **Vestnik, Planinski**. Glasilo Slovenskega planinskega društva. Mesečnik. Izdajatelj Slovensko planinsko društvo v Ljubljani.

Urednik dr. Josip Tomišek, gimn. ravnatelj v Mariboru. Tiska Makso Hrovatin v Ljubljani. (Priloge slik tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.) V. 8°. 29. letnik.

153. **Vestnik, Salezijanski**. List (mesečnik) za Salezijanske sotrudnike in sotrudnice. Urednik Josip Meze. Tiska Salezijanska tiskarna na Rakovniku v Ljubljani. 4°. Leto XXV.

154. **Vestnik, Zdravniški**. Strokovna priloga Glasila Zdravniške zbornice za Slovenijo. Izdaja Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani. Urednik primarij dr. Fr. Derganc. Tiskarna «Slovenija» v Ljubljani. V. 8°. Leto I.

155. **Vigred**. Dekliški list. Izhaja vsak mesec. Izdaja Anica Lebar v Ljubljani Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. V. 8°. Leto VII.

156. **Vrtec** slovenski mladini. Mesečnik. Urednik in izdajatelj Jožef Volc v Ljubljani. Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. V. 8°. Letnik 59. (Šolsko leto 1928/29.)

157. **Vzajemnost**. Glasilo jugoslovenskega svečenstva. Izhaja prvega dne vsakega drugega meseca. Urednik Viktor Steska, za katehetski del: Anton Čadež. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. 4°. Letnik XVI. (pravilno: XVII.)

158. **Zadrugar**. Glasilo «Nabavljalne zadruge uslužbencev državnih železnic v Sloveniji» v Ljubljani VII. Izhaja vsakega prvega v mesecu. Izdajatelj: NZUDŽ. Glavni in odgovorni urednik Fr. Rupnik. Tiska Makso Hrovatin v Ljubljani. 2°. Leto VI.

159. **Zamorček**. Katoliški mesečnik s slikami za pospeševanje ljubezni do naših najubožnejših črnih bratcev. Izdaja ga Družba sv. Petra Klaverja v Ljubljani. Urednik dr. J. Jerše. Tiskarna Tiskovnega društva v Kranju. M. 8°. Let. XVII.

Zavoljo organizatoričnih in drugih razlogov so se poedine skupine kazale posebej ter se združile v posebne razstave.

Skupine pod nazivom «Svetovni nazor» se v svoji razsežnosti niso omejile zgolj na prikazovanje svojega tiska, ampak so skušale priti do dna celokupnemu vplivu tiska in umetnosti. Videli smo razstave katoliškega, evangelskega in židovskega svetovnega nazora in pa razstavo socialističnega časnikarstva. — Izmed ostalih posebnih skupin naj omenim naslove: «Sodobna evropska knjižna umetnost», «Ženska in tisk», «Akademiki in tisk», «Nemški tisk v tujini», «Meteorologija in tisk». Časopisna znanost in veda sta nam podali sliko o svoji učinkovitosti, znanstveno-statistični odsek pa je skušal seznaniti tudi širše sloje z raziskanim materialom modernega dnevnika.

Velikega pomena je bila razstava zaradi svojega mednarodnega značaja. Skoro vse evropske države so se je udeležile. Izmed prekomorskih držav so Ameri-

ške Zedinjene države, srednje in južne ameriške države, Indija, Japonska in Kitajska imele svoje posebne oddelke. Ta mednarodna slika je bila podčrtana še s tem, da je tudi Zveza narodov priredila razstavo svojega informacijskega oddelka.

Smoter kulturno-zgodovinske razstave.

Misel, prirediti razstavo tiskane besede, se po pravici smatra za smelo. Časopis in časnik, letak in brošura imajo duševne vrednote, ki se dajo v tehničnem pogledu le težko pokazati v okviru razstave. Zunanja oblika ne pove vsega. Še tako lepa naslovna stran ne dá popolnoma jasne slike vsebine ali po vrednosti publicističnega dela. Da moremo razumeti vrednost časopisa ali časnika, ga moramo prečitati, toda še potem ne moremo takoj spoznati zakonov žurnalističnega dela ali pa organizacije in tehnike sodobnega novinarstva v vseh njegovih raznovrstnih zvezah. Tudi je težavno spo-

- ✓ 160. **Zbirka zakonov.** Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Natisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani. 8°.

XXIV. snopič: Proklamacija Njegovega Veličanstva kralja z dne 6. januarja 1929. in njegov nagovor na ministre. — Zakon o kraljevski oblasti in o vrhovni državni upravi. — Zakon o zaščiti javne varnosti in reda v državi (z dne 6. januarja 1929.). — Zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o tisku z dne 6. avgusta 1925. — Zakon o izpremembi zakonov o občinah in oblastnih samoupravah. — Zakon o izpremembi in dopolnitvi zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih z dne 17. maja 1922. — Zakon o izpremembah in dopolnitvah v zakonu o glavni kontroli z dne 30. maja 1922. — Zakon o državnem sodišču za zaščito države in uredba za izvrševanje tega zakona. — Zakon o postavljanju, premeščanju, prevajanju na drugo dolžnost ali stroko, postavljanju na razpoloženje, upokojevanju in odpuščanju državnih uradnikov. 48 str.

XXV. snopič: Zakon o zemljiškem katastru. 29 str. in tabela s tarifami.

XXVI. snopič: Zakon o advokatih za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. 65 str.

XXVII. snopič: Zakon o ureditvi rednih sodišč za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. — Zakon o sodnikih rednih sodišč. — Zakon o državnem tožilstvu. — Priloga k XXVII. snopiču: Uredba o povračilu potnik stroškov za ona službena potovanja sodnih uslužbencev, ki se izvrše v korist in ob stroških privatne stranke in na njeno zahtevo. 96 + 10 str.

- ✓ 161. **Zbirka zakonov za upravno službo.** Izdaja dr. Otmarja Pirkmajerja. Maribor. Samozaložba. Komisijska prodaja »Tiskovne

zadruga» v Ljubljani. Tisk Mariborske tiskarne. 8°.

2. zv.: Zakon o državljanstvu z razlago. Uredba za izvrševanje zakona, določbe mirovnihi pogodb, mednarodne konvencije, druge dosedanje zakonske določbe glede državljanstva, oziroma domovinstva in zakon o manjšinah. Priredil za praktično rabo dr. Otmar Pirkmajer... 1929. 300 str.

- ✓ 162. **Zbori z glasbeno-književno prilogo.** Izhajajo vsak drugi mesec. Izdaja in zalaga pevsko društvo »Ljubljanski zvon«. Urejuje Zorko Prelovec. Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani. 4°. Letnik V.

163. **Zdravje.** Zdravstveno-poučni list. Izhaja vsakega 15. v mesecu. Lastnik in izdajatelj konzorcij lista »Zdravje«. Urednik dr. Ivo Pirc. Ilustrira Justin, slikar-grafik. Tisk J. Blasnika nasl. 4°. Leto V.

164. **Zvon, Kranjski.** Župnijski list za Kranj in okolico. Izhaja zadnji teden v mesecu. Izdaja mestni župni urad v Kranju. Urednik Matija Škerbec, župnik v Kranju. Tiskarna Tiskovnega društva v Kranju. Leto I.

- ✓ 165. **Zvon, Ljubljanski.** Mesečnik za književnost in prosveto. Izdaja Tiskovna zadruga v Ljubljani. Urejuje Fran Albrecht. Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani. V. 8°. 49. letnik.

- ✓ 166. **Zvonček.** List s podobami za slovensko mladino. Izdaja Udruženje jugoslovanskega učiteljstva. Urednik Engelbert Gangl. Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani. V. 8°. Letnik XXX. (Šolsko leto 1928/29.)

167. **Železničar, Jugoslovanski.** Glasilo Oblastnega odbora Udruženja jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev v Ljubljani. Mesečnik. Odgovorni urednik Hrabroslav Sever. Tiska tiskarna »Merkur» v Ljubljani. 2°. Letnik XVI.

znati učinkovitost in vpliv sedanjega tiska in onega iz preteklih časov.

Razstava »Pressa« je bila glede svojih znanstvenih osnov, kakor tudi glede razstavne tehnike brez primere. Čeprav je bila zgodovina časnikarstva kritično dovolj raziskana in znanstveno obdelana, vendar ostaja nerešena še druga naloga, namreč, da se za razstavne svrhe skrajno krhki, iz papirja in samo iz papirja sestojeci material prikaže tako, da pride na razstavi do svoje popolne veljave in izraza. Ni slučaj, da v deželah, ki niso revne na muzejih, doslej še ni muzejev za časopisje. Dočim se je bojno orožje hranilo in kopičilo, se orožje duševnega boja ni smatralo za toliko vredno, da bi se čuvalo in ohranilo poznim rodovom. Ta nedostatek se je na kulturno-zgodovinskem oddelku bridko občutil. Prireditelji kulturno-zgodovinskega oddelka gotovo niso hoteli s svojim delom napraviti nekakega muzeja, ampak samo razstavo. Zato so se omejili na to, da snov pokažejo tipično: Nosilce publicistike, časopis,

časnik in druge podobne izdaje, v njihovi zunanji obliki in materialne ter osebne sile, ki delujejo z njimi.

Današnji tisk v množinah je nastal šele s sodelovanjem raznih drugih činiteljev. V prvi vrsti je odvisen od poročevalstva. Poročevalstvo se je zato obravnavalo v modernem in kulturno-zgodovinskem oddelku, vedno na primernih mestih, počenši od primitivnih oblik pa tja do one izpopolnitve, ki je šele omogočila sodobno poročevalsko službo. Važen in bistven element periodičnega časnikarstva je razmnoževanje s tiskom in pa ilustracija, zato je bilo tudi na več mestih nazorno pokazano njihovo vsakokratno stanje. Gutenbergov muzej v Mainzu je dostavil stare tiskarske naprave, in tako je bilo možno opazovati Gutenbergove učence, kako tiskajo turški koledar.

Razstava je bila med najboljšimi mednarodnimi pojavi, kar jih poznamo. Bolj mednarodnen kot pošta, železnica in pa druge internacionale, kakor jih že nazivajo. (Se nadaljuje.)

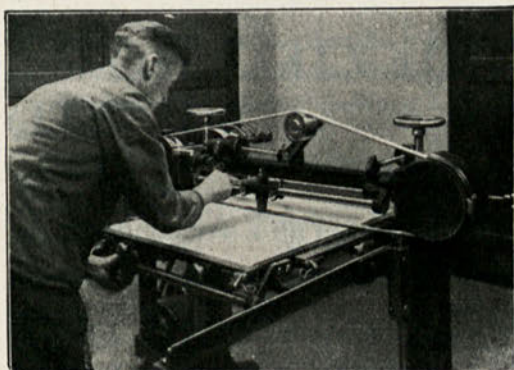
✓ 168. **Železničar, Ujedinjeni.** Izhaja dvakrat na mesec. Lastnik in izdajatelj: konzorcij «Ujedinjeni železničar» v Ljubljani. Tiska Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru. 2°. Leto 4.

169. **Življenje in svet.** Ilustrovana tedenska revija. Izdaja konzorcij «Jutra». Urejuje Božidar Borko. Tiska Narodna tiskarna v Ljubljani. (Ovitke tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.) 4°. Knjiga 5. (Se nadaljuje.)

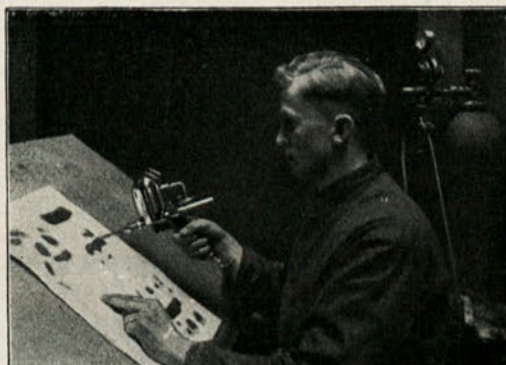
TEHNIČNE NOVOSTI

Nov postopek pri pripravi tiska (sistem Dünnhaupt). Redkokedaj je vztrajalo ročno delo v kakem obrtu tako dolgo in kljubovalo mehaničnemu postopku, kakor je kljubovala v tiskarskem obrtu priprava za tisk. Pred več kot sto leti, odkar je uveden tiskalni stroj, pa do današnjega dne je strojnik kljub vsem izboljšavam na tiskalnem stroju uporabljal pri pripravljanju za tisk le nož, škarje, tenke in druge papirje ter lép. Vzrok, da se je ta stari in zamudni način tako vztrajno in dolgo držal, je bil ta, da je

pripravljanje v celoti mehanizirati. Posrečilo se mu je to z novim postopkom, zaščitenim s štirimi D. R. P., tudi uspešno doseči. Novi postopek obstoji: 1.) v glajenju (brušenju) kot nadomestilu za izrezavanje z nožem in škarjami in 2.) v ojačevanju kot nadomestilu za nalepljanje tenkega in drugega papirja. Pri tem postopku ogladi visoka mesta v zasenčenju stroj, in sicer tako enakomerno, da izginejo vse običajne robate neravnosti. Posebno dobro se to obnese pri slikah z robovi. Vsak strojnik namreč vé, da je ostrgavanje na

Sl. 1.
Glajenje
(brušenje).

Sl. 2.
Ojačevanje.

odločala pri tem strojnikova osebna rahločutnost in njegova spretnost ter da se je zdelo shematiziranje priprave za tisk neizvedljivo. Izvzeta je bila le priprava slik, kjer se je ročno delo, torej težavni ročni izrezi, zamenjalo z mehaničnim postopkom, in sicer najprvo z Dethleffovim načinom. Pri tem postopku je bilo treba natresti na svež odtisk neki prašek, ga nato stopiti nad cevjo, napolnjeno s paro, potem pa okrtati. To je bilo treba ponavljati toliko časa, da je nastala na sliki nekaka vzboklina. Dasi je bil to napredek, vendar je bil postopek še vedno preveč zamuden. Kaj kmalu ga je tudi izpodrinilo jedkanje, ki sta ga vpeljala Lankes in Schwärzler. O tem postopku lahko trdimo, da je najbolj razširjen način pripravljanja za tisk, zato je tudi vsak podrobnejši opis tega načina nepotreben. Kakor smo že omenili, je prišlo to mehanično prirejanje v dobro le pri delih s slikami, dočim do novejšega časa ni bilo mogoče poenostaviti glavne priprave in skrajšati časa zanjo. Vsak strokovnjak, ki mora računati, vé, da je skrajšanje časa za pripravo, ako hoče poceniti tiskovino, ena najvažnejših nalog. Tako skrajšanje omogoča večjo izrabo časa za tisk, upravičuje radi tega ugodnejše ponudbe in omogoča tudi večjo izrabo strojev. Razmotrivajoč, kako skrajšati kolikor mogoče čas za pripravo in s tem doseči več časa za tisk, dalje kako doseči pocenitev tiskovin in enotno urediti do sedaj tako različne načine prirejanja, je prišel višji strojnik Karel Singner v Dessau do zaključka, da je treba

pripravi jako zamudno delo; z novim načinom to delo odpade. Izravnavanje slabejših (nižjih) mest se namesto z nalepljanjem tenkega papirja sedaj doseže s patentirano maso, ki se s posebno brizgalko nanese na taka mesta. Tako napravljena priprava tudi ne pušča nikakih prosto visečih papirnih krpic, kakor se to dogaja pri starem načinu. Tudi tu dobimo čisto in gladko pripravo brez kakih odsekanih mest v zasenčenju. Kljub ureditvi in enotnosti v pripravljanju, ki sta nastopili z novim postopkom, pa se je vpoštevala tudi osebna rahločutnost strojnika. Saj zadostuje za prirejanje po novem načinu v tiskarnah srednjevelikega obsega le po en prirejevalec in more vsak strojnik sam po svoji preudarnosti zaznamovati na svoji poizkusni poli mesta, ki se mu zde slaba. Po oddaji pole prirejevalcu pa oskrbi vsa dela, ki so v zvezi s pripravo, ta sam. Že med pripravljanjem se pokažejo prednosti tega načina, strojnik namreč tako pridobljeni čas lahko s pridom porabi za uravnavo barvnika, vrvic in trakov, registra, pripravo papirja itd. Mnogokrat vsa ta dela niti dokončana niso, ko prirejevalec že vrne prirejeno polo. Strojniku je treba sedaj polo le nalepiti in napraviti, ako potreba, še nov poizkus in odtisk. Trpežnost priprave je neomejena, zato je za vsako naklado primerna. Nedvomno je, da nudi ta novi mehanični način mnoge prednosti, in sicer delodajalcu, ker mu poceni stroške za proizvodnjo tiskovin, delojemalcu pa, ker mu nudi zdravstveno neoporečen način dela. Omenimo naj le nalaganje lépa na levo

roko, ki čisto povzroča kožno vnetje. Tudi ni treba strojniku več stati po cele ure pred prirejevalnim stolom, kar mu občutno razbremeni in olajša delo. V obratih do 16 velikih tiskalnih strojev more oskrbeti en prirejevalec vse priprave popolnoma sam. Ker je treba, kakor vidimo v praksi, redkokedaj napravljati priprave za polovico ali več strojev hkrati, je zastoj v dobavi priprav nemogoč. Prirejevalec samemu, ki mora biti seveda izučen strojnik in razpolagati z dobrim občutkom, pa je delo omogočeno pod prav ugodnimi pogoji. Prah, ki nastaja pri glajenju visokih mest v zasenčenju, odpravlja posebno črpalo za prah, pri nanašanju mase na nižja mesta, ki se vrši s stisnjenim zrakom, ne nastajajo nikakršni škodljivi plini, kakor se to dogaja pri delu z ogljikovo kislino. — Stroški za nabavo so v razmerju s prednostmi prav majhni, mesečni izdatki za snov, ki je potrebna za približno 12 velikih tiskalnih strojev, so enaki ceni kilograma srednjedobre barve. — Končne sodbe o vrednosti tega novega postopka seveda še ni mogoče izreči, ker se mora kljub svojim nedvomnim prednostim preizkusiti še v praksi. V obratu tvrdke Dünnhaupt se vsekakor dobro obnese. Ta novi postopek se je predvajal za časa jesenskega sejma v Lipskem in nato ob priliki glavne skupščine D. B. V. ter mednarodnega kongresa tiskarjev na razstavi «Pressa» v Kölnu. — Vsa pojasnila daje za tvrdko C. Dünnhaupt, G. m. b. H. v Dessauu, ki je edina lastnica patenta tega postopka, zastopstvo Gutenberg-Haus Gebr. Geel, Dunaj VII., Lerchenfelderstrasse 37.

DROBIŽ

Linotype med Slovenci. Pred 50 leti v Ljubljani kakor tudi v današnji Sloveniji še nismo imeli nobenega stavnega stroja. Leta 1902. je dobil takratni tiskarnar Otmar Bamberg v Ljubljani prvi stavni stroj Linotype. Tiskarji tedaj še niso imeli popolnega zaupanja v ta stroj. Par let je sameval in le časopis «Laibacher Zeitung» je bil njegov izdelek. Prvi strojni stavci v Ljubljani so bili izučeni na tem stroju: Draxler Peter, Furlan Avgust in Kolman Albert. Omeniti moramo, da je vladal takrat med tiskarskim delavstvom velik strah pred tem železnim tovarišem in domnevalo se je marsikaj, kar pa se ni uresničilo. Govorilo se je, da bo stroj vsakomur prenaplo zmešal pamet, da bo vsak stavec našel pri stroju prerani grob, da bo zapadel tuberkulozi itd. — Ko pa se je počasi pokazala donosnost zbog brzine stavljenja in ko se je jelo misliti na uvedbo razvrščenega dela, si je pridobil Linotyp naklonjenost tukajšnjih tiskarnarjev. Danes obratujejo vse ljubljanske tiskarne s stavnimi stroji in njih izdelek je ogromen. — Ker se stavi v Ljubljani do sedaj samo na sistemu «Linotype», bo gotovo zanimalo, če navedemo nekaj podatkov o izumitelju tega stroja, Otmarju Mergenthalerju. Rodil se je 11. maja 1854. v Hachtelu na Wirtemberskem. Ko je leta 1872. dokončal svojo učno dobo, se je kot urarski pomočnik podal v Ameriko. V tovarni za električne ure in fino mehaniko v Washingtonu je bil zaposlen do leta 1883., ko je izstopil in se osamosvojil. S pomočjo tujega kapitala je ustanovil družbo in leta 1884. je izdelal prvi stavni stroj. Kakor mnogim iznajditeljem, tako tudi Mergenthalerju sreča ni bila mila, da bi užival sad svojega dolgoletnega truda v zadovoljstvu. Poleg drugih neprilik, ki jih je imel, je leta 1888. zbolel na

vnetju rebrne mrene. Dasi je po daljšem času zopet ozdravil, vendar mu je ta bolezen zapustila kal za poznejšo tuberkulozo. Ker so mu zdravniki svetovali, naj si poišče ugodnejšo klimo, je potoval iz kraja v kraj, končno pa se je naselil v Demingu v Novi Mehiki. Tu je pisal svojo biografijo in zgodovino svoje iznajdbe. Tudi tu ga je doletela nesreča: 3. novembra 1897. mu je uničil ogenj v teku pol ure hišo in vse imetje, bogato knjižnico, pisma, dragocene papirje in hišno opravo, vse skupaj v vrednosti preko 15.000 dolarjev. Leta 1898. se je preselil zopet v Baltimore, kjer se je kljub naraščajoči slabosti posvetil izpopolnjevanju svoje iznajdbe. 28. oktobra 1899. ga je rešila smrt nadaljnjih muk.

Naša priloga. Tvrdka Chromos, d. d. v Zagrebu, je priložila današnji številki naše revije zelo lep tisk s tremi barvami «Mladost in starost» nemške tvrdke Schelter & Giesecke. Tisk je izvršen na malem tiskalnem stroju «Phönix» ter nam tako glede na kakovost klišcejev, kakor na kakovost barv ter tiska služi za dovršen primer tiska s tremi barvami.

JEZIKOVNO REŠETO

UREJUJE DR. KOLARIČ RUDOLF

Družina z dvema otroci ali z dvema otrokoma.

Za dvojino smo že v drugi številki povedali, da je v slovenščini še v polni rabi. Orodnik števnik d v e pa se glasi samo z d v e m a; k besedi otrok pa je dvojinski orodnik edino z otrok o m a. Pravilno je torej samo: družina z d v e m a otrok o m a.

V primeru z d v e m i otroci je oblika otroci vzeta kot množinski orodnik, ki je pa tudi napačen. Pravilno se glasi le: z otroki, torej: družina s tremi (to je že množina, d v a pa še ne!) otroki. Kč.

O časih v slovenščini in njih pravilni rabi.

Slovenski glagoli izražajo tudi trajnost kakega dejanja ali stanja. Po trajnosti pa so glagoli:

1. **dovršni** (perfektivni), ki imajo pomen trenutnosti ter označujejo a) v trenutku dovršeno dejanje (n. pr. krikniti, kriknem, kriknil sem, kriknil bom; sestiti, ustreliti, stopiti, skočiti itd.); b) začetek ali nastop kakega dejanja (n. pr. zboleti, zavladati, zaspati itd.); c) konec ali završitev dejanja (n. pr. napisati, sezuti, dovršiti, premagati itd.);

2. **nedovršni** (imperfektivni), ki značijo trajanje ali ponavljanje kakega dejanja ali stanja. Pri teh glagolih torej dejanje ali stanje v sedanjosti resnično traja ali se ponavlja (n. pr. pišem, čitam, nesem, nosim, sedim, stojim, postajam itd.), ali je v preteklosti trajalo ali se ponavljalo (n. pr. pisal sem, čital sem, nesel

sem, nosil sem, sedel sem, stal sem, postajal sem itd.), ali bo v prihodnosti trajalo ali se ponavljalo (n. pr. pisal bom, čital bom, nesel bom, nosil bom, sedel bom, stal bom, postajal bom).

Razlikovanje glagolske dovršnosti in nedovršnosti je zelo važno za pravilno rabo slovenskih časov.

Po obliki imamo v slovenščini štiri čase: sedanji, prihodnji in pretekli čas pri dovršnih in nedovršnih glagolih (n. pr. delam, stopim; delal bom, stopil bom; delal sem, stopil sem), predpretekli čas pa praviloma samo pri dovršnih glagolih (n. pr. stopil sem bil, napisal sem bil, do-delal sem bil).

Po pomenu pa ima slovenščina sedem časov, in sicer štiri pri dovršnih, tri pa pri nedovršnih glagolih. To se pravi: sedanji čas nedovršnih glagolov izraža nekaj drugega kot sedanji čas dovršnih glagolov; prav tako izražata prihodnji in pretekli čas nedovršnih glagolov nekaj drugega kot prihodnji in pretekli čas dovršnih glagolov.

1. **Sedanji čas nedovršnih glagolov** (ali **nedovršni sedanjik**) izraža dejanje ali stanje, ki se resnično **sedaj**, ko govorimo o njem, godi ali ponavlja. Ta čas je torej edini pravi sedanjik. N. pr.: Skozi polodprto okno — diha nočni zrak opojni; — kakor iz daljave daljne — čuje se šepet valov. (Cankar.) — Nocoj — zvenijo zvezde zopet kot nekdanj, — zlatijo vale, čez tihotni gaj — gredo. (Župančič.)

Nedovršni sedanjik nam rabi povsod, kjer kako dejanje ali stanje na kakršenkoli način **traja** ali se **ponavlja**.

Zato je napačno rabiti sedanjik dovršnega glagola namesto sedanjika nedovršnega glagola v primerih, kot n. pr.: 1.) **Kupim stalno** (kakšen jezikovni nesmisel je to!) vsako množino... lesa... 2.) Iz tajnikovega poročila **posnamemo**, da je... 3.) Vaš poročevalec **izve**, da je... 4.) Pisec nam v knjigi **pojasni**... 5.) Prvostopno sodišče **obsodi** X-a na šest mesecev ječe. itd.

Prav se morajo ti stavki glasiti takole: **Kupujem** (brez «stalno», ker sedanjik «kupujem že sam izraža, da se vrši kupovanje sedaj in vselej, kadar nanese prilika!) vsako množino... lesa... 2.) Iz tajnikovega poročila **posnemamo** (ali: **se da posneti**, ali: **moremo posneti**), da je... 3.) Vaš poročevalec **je izvedel**, (ker glagol izvedeti nima nedovršnika!), da je... 4.) Pisec nam v knjigi **pojasnjuje**... 5.) Prvostopno sodišče **je obsodilo** (sedanji čas nedovršnega glagola **obsoja** bi lahko rabili samo takrat, če bi govorili o aktu obsojanja, ki bi ga gledali) X-a na šest mesecev ječe.

Ker torej znači sedanji čas nedovršnih glagolov samo dejanje, ki **sedaj** traja ali se **sedaj** ponavlja, zato ga ne smemo rabiti tam, kjer zahteva pomen prihodnji čas ali pogojni naklon.

Radi tega so napačni sledeči in podobni stavki (primere sem vzel iz našega dnevnega časopisja

in bi jih lahko raztegnil v nedoglednost): 1.) Prihodnje (!) dni bo dr. Kumanudi sprejet od kralja (lep germanizem!) v avdienci, da poroča o otvoritvi... — 2.) Koncert vodi (jutri!) dirigent X. — 3.) V petek 8. t. m. ob 18. se vrši seja... — 4.) Nameravano gostovanje članov francoskega gledališča Comédie Française v Ljubljani se ne vrši, ker morajo odpotovati gostje iz Zagreba naravnost v Nico — 5.) V sredo, dne 6. t. m., gostujejo člani (nekega gledališča, recimo v Kranju). — 6.) Macdonald prisostvuje septembrski (prav je samo: septembrski!) seji Društva narodov. — 7.) Dr. Korošec prisostvuje orlovskemu zletu v Pragi (pišejo 2. VII., pa bo 4. VII. šele odpotoval iz Beograda, kot poročajo v isti notici!). — 8.) Župan X je odpotoval v Beograd, da poroča na pristojnem mestu o... itd. itd.

Prav in dobro slovenski bi se ti stavki morali glasiti takole: 1.) Prihodnje dni bo sprejel kralj v avdienci doktorja Kumanudija, da mu **bo poročal** o otvoritvi... — 2.) Koncert **bo vodil** dirigent X. — 3.) V petek 8. t. m. ob 18. uri **se bo vršila** seja. — 4.) Nameravano gostovanje članov francoskega gledališča Comédie Française v Ljubljani **se ne bo vršilo**, ker... — 5.) V sredo, dne 6. t. m., **bodo gostovali** člani... 6.) Macdonald **bo prisostvoval** septembrski seji Društva narodov. — 7.) Dr. Korošec **bo prisostvoval** orlovskemu zletu v Pragi. — 8.) Župan X. je odpotoval v Beograd, da **bi** na pristojnem mestu **poročal** o...

2.) **Sedanji čas dovršnih glagolov** (ali **dovršni sedanjik**) pomeni **dovršeno** dejanje, dovršitev pa more nastopiti v **vsakem** času. Dovršni sedanjik je torej **neomejen** čas (aorist) in ga zato po pomenu lahko rabimo za nastop dejanja v **sedanjosti**, **preteklosti** in **prihodnosti**.

Neomejeni sedanjik, ki pomeni to, kar se je kedaj zgodilo in se lahko vsak čas zopet zgodi, rabimo zlasti v pregovorih in rekih ter sploh tedaj, kadar hočemo izraziti nastop kakega dejanja, ki more vsekdar nastopiti. N. pr. Ko denar **poide**, pamet **pride**. — Majhen lonec hitro **vzkipi**.

Primeri za dovršni sedanjik v preteklem pomenu (v živahnem pripovedovanju): Včeraj smo šli na Šmarno goro. Ko smo prišli do zadnjega ovinka pred sedlom, nam nekaj **zašumi** na strani in iz listja se **izmota** velik modras.

Dovršni sedanjik s prihodnjim pomenom: Jutri popoldne **pridem** k tebi. — Če tebe ptica **ujamemo**, vse perje tebi **snamemo**. (Nar. pesem.)

3.) **Prihodnji čas nedovršnih glagolov** (ali **nedovršni prihodnjik** — futur) pomeni dejanje, ki **bo** v prihodnosti **trajalo** ali se ponavljalo; n. pr.: nosil bom, hodil bom, vozil bom itd.

4.) **Prihodnji čas dovršnih glagolov** (ali **dovršni prihodnjik** — futurum exactum) pa izraža dejanje, ki **bo** v prihodnosti **dovršeno** (napisal bom, kupil boš, pripeljali se bomo itd.)

5.) **Pretekli čas nedovršnih glagolov ali nedovršno petekli čas** — imperfekt) pomeni dejanje, ki je v preteklosti trajalo ali se ponavljalo, n. pr.: pisal sem, hodili smo, vozili so se itd.

6.) **Pretekli čas dovršnih glagolov (ali dovršno pretekli čas** — perfekt) izraža dejanje, ki se je v preteklosti ne glede na kako drugo dejanje ali stanje dovršilo, n. pr.: prišel sem, kupil je, prinesel je, doznali smo itd.

7.) **Predpretekli čas (pluskvamperfekt)** pomeni dejanje, ki je bilo v preteklosti dovršeno. Rabi se praviloma le pri dovršnih glagolih; pri nedovršnih trajnih glagolih pa se rabi le, če gre za dejanje, ki je bilo že minilo, ko je nastopilo drugo; ponavljalni glagoli pa sploh nimajo predpreteklega časa. — N. pr.: Otresti je hotela mrliča raz sebe, oprati svoje teló, ki ga je bila sama oblatila. (Cankar.) — Na udih mu je ležalo težko in trdo, kakor bi ga bili zagrebli do vratú v mrzlo zemljo. Ob istem času mu je prišel na misel zabuhli, penasti obraz nekega neznanega človeka, ki so ga bili pred par dnevi pol gnjilega privlekli iz vode. (Cankar.) — Prej je bil pisal (trajni glagol), kedaj pride, tisti dan je pa še brzojavil. (Škrabec.)

Kč.

TERMINOLOGIJA

Schnellpresse. Tako imenujejo Nemci tiskalni stroj s cilindrom. Predhodnica tega stroja je bila primitivna stiskalnica, v kateri so pritiskali papir na tiskalo ter tako delali oddiske. Tiskanje na ta način je bilo zamudno in počasno. Stroj, ki so ga iznašli pozneje, je tiskal s cilindrom; pri vsakem obratu cilindra je na cilindru pritrjeni papir prišel v dotiko s stavkom pod cilindrom in tako je nastajal tisk. To tiskanje je bilo mnogo hitrejše, zaradi tega so imenovali Nemci ta stroj «Schnellpresse». Dokler ni bilo tako hitro ali še hitrejše delujočih strojev, zgrajenih na drugačnem principu, je bil ta naziv pravilen. Kakor hitro pa smo dobili na primer rotacijske stroje, ki so hitrejši, je postal naziv «Schnellpresse» zmiselno napačen. Francozi, Italijani in Španci so med drugimi prevzeli ime po nemškem nazivu: machine à grande vitesse; macchina celere; prensa rapida, maquina de grande velocidad. Angleži jo imenujejo kratko: printing machine. Kako naj imenujemo ta stroj mi? Gotovo je to tiskalni stroj (tako ga nazivajo tudi Angleži), toda tiskalni stroji so tudi drugi. Za točno označbo bi morali vzeti za podlago način, kako je stroj zgrajen, da se potem razlikuje od drugih strojev. To bistvo leži v cilindru nasproti ploskemu stavku. Opisovanje tega principa bi bilo predolgo in neprikladno. Kratko bi se dalo označiti z njegovim iznajditeljem, Königom. Toda, ker imamo poleg tvornice pod tem imenom, ki izdeluje te stroje, še druge, ki izdelujejo podobne stroje, je naziv po iznajditelju nemogoč. Ako bi se hoteli pri nazivanju tiskalnih strojev ozirati na načela njihove zgraditve ter jih ločiti po teh bistvih, bi bilo imenovanje z opisi preokorno, četudi pravilno. Tako nam ostane še razlika v prikladnosti posameznih strojev za posamezna dela in z njimi spojena velikost. Po načelu, po katerem so zgrajeni stroji,

ki jih Nemci imenujejo «Tiegeldruckpressen», ni mogoče graditi večjih strojev, kakor jih grade danes, ker bi bili ravno zaradi tega v večjih oblikah neporabni. «Tiegeldruckpresse» in «Schnellpresse» torej lahko razločujemo po pojmu velikosti ter imenujemo prvo mali tiskalni stroj, drugo pa veliki tiskalni stroj. Rotacijski stroj pa pač lahko obdrži svoj naziv z vidika načina zgraditve; tu deluje valj proti valju, z naglim rotiranjem obeh valjev je pospešena hitrost tiskanja in se v tem bistveno razlikujejo ti stroji od obeh prejšnjih vrst, ki smo jih imenovali mali, odnosno veliki stroji. Razločevati pa moramo med rotacijskimi stroji še dva druga načina, in sicer rotacijske stroje, ki tiskajo papir z valja in rotacijske stroje, ki tiskajo zrezane pole papirja. M. A.—č.

*

Barva za tiskanje, črna — Buchdruckschwärze
cirilica — cyrillische Schrift

četverka — Quart

črka — Buchstabe, Type, Letter

črka, pokvarjena — lädiert Buchstabe

črka začetnica — Initiale

črke, krepke — fette Schrift

črke, krepkejše — halbfette Schrift

črke, ležeče — Kursivschrift

črke, male — Gemeine (Minuskeln)

črke, navadne — gewöhnliche Schrift

črke, okrašene — verzierte Schrift

črke, okisane — oxydierte Schrift

črke, ozke — schmale (enge) Schrift

črke, pisane — Schreibschrift

črke, okrogle — Rundschrift

črke, poudarjene — Auszeichnungsschrift

črke, široke — breite Schrift

črke, tenke — magere Schrift

črke, usločene — geschweifte Schrift

črke, velike, gl. verzalke

črke za lepake — Plakatschrift

črke, zasenčene — schattierte Schrift

črta — Linie (mater.)

črta, dvojnotenka — doppelfeine Linie

črta, dvojnotopa — doppelstumpffine Linie

črta, tenka — feine Linie

črta, krepkejša — halbfette Linie

črta, obrobna — Einfasslinie

črta, polna — fette Linie, Kegellinie

črta, topa — stumpffine Linie

črta, zaključna — Spitzlinie

črta, kotna — Gehrungslinie (Linienstück)

debelina — Kegel, Schriftgrad

delovnica — Schicht

dvanajsterka — Duodez

folio (pol pole) — Folio

fraktura — Frakturschrift

izmenjati — deblockieren, mutieren

izmenoma — schichtweise

kladica, polovična — Halbkonkordanz

kladica, tričetrtinska — Dreiviertelkonkordanz

kleščice — Pinzette

latinica — Antiquaschrift.

MERCINA IN DRUG

TRGOVINA S PAPIRJEM NA VELIKO

LJUBLJANA

KOLODVORSKA ULICA 8

TELEFON ŠT. 2232

GLAVNO ZASTOPSTVO IN SAMOPRODAJA
ZA SLOVENIJO VSEH IZDELKOV TOVARNE
ZA DOKUMENTNI IN KARTNI PAPIR

BRATJE PLATNIK, RADEČE

BRZI STROJ BERTHOLDA

BIERTHOLD & STEMPIEL

GES.M.B.H

LIVARNICA ČRK IN TVORNICA ZA IZDELOVANJE ČRT IZ MEDI

WIEN V. GRÜNGASSE 16 A

Velika izbira črk, okraskov in medenih črt,
popolna oprema tiskarn. Velika izbira črk v
cirilici. Črke za ročni stavek, ki so enake črkam
stavnega stroja Linotype.

**TVORNICE: WIEN BERLIN FRANKFURT A.M LEIPZIG
STUTTGART OFFENBACH RIGA BASEL BUDAPEST**

«PAPIROGRAFIJA»

D R U Ź B A Z O. Z.

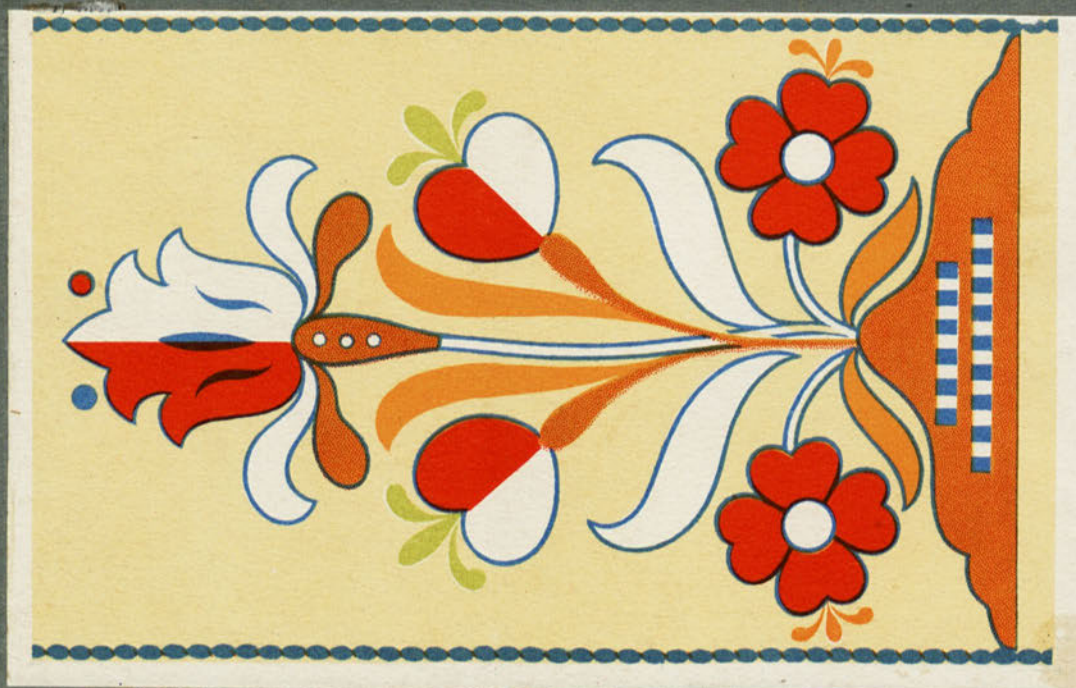
L J U B L J A N A

GOSPOSVETSKA CESTA 10

PRODAJA PAPIRJA NA DEBELO

STALNA ZALOGA VSEH VRST PAPIRJA

KONKURENČNE TVORNIŠKE CENE

Iz zbirke :

A. Sič: SLOVENSKE NARODNE VEZENINE